

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐ Ա. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆԻ

ՀԱՏՈՒԿ ԿԱՐԾԻՔԸ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՐՏԻ 2-Ի ՍԴՈ-1580 ՈՐՈՇՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Սահմանադրական դատարանը, դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննելով «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի դիմումի հիման վրա՝ «Պետական կենսաթոշակների մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը, 2021 թվականի մարտի 2-ի ՍԴՈ-1580 որոշմամբ որոշել է. *«1. «Պետական կենսաթոշակների մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը համապատասխանում է Սահմանադրությանը: (...):»:*

Հիմք ընդունելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 62-րդ հոդվածի 10-րդ մասը՝ ներկայացնում եմ Սահմանադրական դատարանի 2021 թվականի մարտի 2-ի ՍԴՈ-1580 որոշման պատճառաբանական և եզրափակիչ մասերի վերաբերյալ Սահմանադրական դատարանի դատավորների մեծամասնության դիրքորոշումից տարբերվող հետևյալ դիրքորոշումը.

1. «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործի փաստական հանգամանքները Սահմանադրական դատարանը պարզում է ի պաշտոնե: Իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ Սահմանադրական դատարանը կաշկանդված չէ սահմանադրական դատավարության մասնակիցների ներկայացրած ապացույցներով, բացատրություններով, միջնորդություններով, առաջարկություններով և առարկություններով և իր նախաձեռնությամբ ձեռնարկում է համարժեք միջոցներ՝ կոնկրետ գործի լուծման համար անհրաժեշտ իրական փաստերի վերաբերյալ հնարավոր և հասանելի տեղեկություններ ձեռք բերելու համար:

«Պետական կենսաթոշակների մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) վիճարկվող դրույթով համապատասխան մարմիններում զինվորական ծառայության

անցնելու, ինչպես նաև քրեակատարողական ծառայողի, դատական ակտերի հարկադիր կատարողի, դատախազի, քննչական կոմիտեի ծառայողի, հատուկ քննչական ծառայության ծառայողի կամ դատավորի պաշտոնի նշանակվելու դեպքում զինվորական կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը դադարեցնելու, հետևաբար՝ հնարավոր անհամաչափ միջամտության վերաբերյալ սահմանադրաիրավական խնդրի լուծման նպատակով, կարծում եմ՝ Սահմանադրական դատարանը գործի ելքի համար պետք է նաև պարզեր, մասնավորապես, վիճարկվող դրույթով սահմանված իրավակարգավորման պայմաններում օրենքի առջև համընդհանուր հավասարության և որոշակիության պահպանվածության, ինչպես նաև կենսաթոշակային հարաբերությունների կարգավորման շրջանակում հանրային ծառայության անցնելու հիմնական իրավունքի արդյունավետ իրականացման անհրաժեշտ կառուցակարգերի ապահովման հանգամանքները: Այսինքն՝ Սահմանադրական դատարանն՝ իր 2021 թվականի մարտի 2-ի ՍԴՈ-1580 որոշման (այսուհետ՝ Որոշում) 3-րդ կետում քննության առարկա հարցադրումների շրջանակում վիճարկվող դրույթի սահմանադրականությունը պետք է գնահատեր Սահմանադրության ոչ միայն 29-րդ և 60-րդ հոդվածների շրջանակում, այլև՝ 28, 49 և 79-րդ հոդվածների հիման վրա:

2. Որոշման 4.1-րդ կետում պարզ շարադրանքի ձևով անդրադարձ է կատարվում Օրենքում օգտագործված «կենսաթոշակի իրավունք» և «կենսաթոշակ ստանալու իրավունք» բառակապակցությունների սահմանադրաիրավական բովանդակության հարցի առնչությամբ Սահմանադրական դատարանի 2016 թվականի նոյեմբերի 29-ի ՍԴՈ-1325 որոշման մեջ տեղ գտած իրավական ձևակերպումներին (էջ 6): Իսկ Օրենքի վիճարկվող դրույթի սահմանադրականությունը որոշելու հարցի համատեքստում Որոշման 4.2-րդ կետում Սահմանադրական դատարանը անդրադարձել է Օրենքի և այլ օրենքների վերաբերելի առանձին իրավակարգավորումներից մեջբերումներին (էջ 7): Այսպիսով, Որոշման 4.1 և 4.2-րդ կետերից պարզ չէ, թե ինչպիսի՞ վերլուծության կամ այդ վերլուծության արդյունքների հետևության կապի մասին պետք է խոսք լիներ: Բացի դրանից, վիճարկվող դրույթին և այլ օրենսդրական կարգավորումներին

կատարված հղումների հետ համակարգային փոխկապակցվածության շրջանակներում ենթադրվում է, որ պետք է համապատասխան հետևություն արվեր, ինչը առավել փաստարկված բովանդակություն կհաղորդեր ինչպես շարադրանքին, այնպես էլ կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը դադարեցնելուն առնչվող իրավակարգավորումների բովանդակային առանձնահատկություններին ու ներքին հակասության առկայությանը:

Սահմանադրական դատարանի քննության առարկա դրույթի և այդ դրույթի հետ համակարգային առումով փոխկապակցված իրավակարգավորումների, ինչպես նաև Սահմանադրական դատարանի կողմից արտահայտված իրավական դիրքորոշումների ուսումնասիրությունը վկայում է, որ՝

ա) որպես նախապայման «կենսաթոշակ ստանալու իրավունք» ձեռք բերելու համար՝ «կենսաթոշակի իրավունքի» իրականացումն ապահովվում է՝ անկախ ազգությունից, ռասայից, սեռից, լեզվից, դավանանքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, սոցիալական ծագումից, գույքային կամ այլ դրույթունից (Օրենքի 4-րդ հոդվ., մաս 1, կետ 1),

բ) իր հերթին՝ որպես «կենսաթոշակի իրավունքի» իրացման երաշխիք, «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի» ձեռքբերումն իրականացվում է, եթե անձը օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դիմել է կենսաթոշակ նշանակելու իրավասություն ունեցող մարմնի համապատասխան ստորաբաժանում (Օրենքի 7-րդ հոդվ., մաս 2),

գ) միաժամանակ, «կենսաթոշակ նշանակելը» որպես «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի» իրացման հետևանք կամ արդյունք՝ կատարվում է օրենքով սահմանված հիմքերի առկայության պայմաններում (Օրենքի 7-րդ հոդվ., մաս 2, հոդվ. 33),

դ) կենսաթոշակ վճարվում է «կենսաթոշակի իրավունք» ունեցող և «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքն» իրականացրած անձին, որը օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դիմել է կենսաթոշակ նշանակելու իրավասություն ունեցող մարմնի համապատասխան ստորաբաժանում, և նրան նշանակվել է կենսաթոշակ (Օրենքի 7, 33 և 35-րդ հոդվածներ):

Փաստորեն, հիշյալ իրավակարգավորումների ընդհանուր տրամաբանությունից հետևում է, որ օրենսդիրը նախատեսել է միայն «կենսաթոշակ վճարելու դադարեցման», այլ ոչ թե «կենսաթոշակի իրավունքի» կամ «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի» դադարեցման հնարավորություն: Ակներև է, որ եթե «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը» բխում է «կենսաթոշակի իրավունքից», ապա «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի դադարեցումը» չի կարող ընկալվել որպես կենսաթոշակ վճարելու դադարեցում, քանի որ այն չի բխում Սահմանադրության 29-րդ հոդվածով ամրագրված խտրականության արգելքի սահմանադրական սկզբունքի և Օրենքի 4-րդ հոդվածով ամրագրված՝ պետական կենսաթոշակային քաղաքականության սկզբունքի բովանդակությունից ու նշանակությունից:

Դրանից անխուսափելիորեն կարող է բխել իրարամերժ հետևություն այն մասին, որ քննության առարկա Օրենքում «կենսաթոշակի իրավունքի իրականացման» համատեքստում «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի դադարեցումն» ուղղակիորեն նույնականացվել է «կենսաթոշակ վճարելու դադարեցման» հետ, ինչը, իմ կարծիքով, խնդրահարույց է Սահմանադրության 29-րդ և 79-րդ հոդվածներով ամրագրված խտրականության արգելքի և որոշակիության սկզբունքների տեսանկյունից:

Այսպիսով, Որոշման պատճառաբանական մասում՝ անհրաժեշտ էր անդրադառնալ «կենսաթոշակ ստանալու իրավունք», «կենսաթոշակի իրավունք», «կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի դադարեցում» և «կենսաթոշակ վճարելու դադարեցում» հասկացությունների իրավական չափորոշիչների նորմատիվ բովանդակության ապահովման հիմնահարցերի վերլուծությանը, ինչը կապահովեր իրավական ակտի միասնական ըմբռնումը, հետևաբար՝ հասարակական հարաբերությունների արդյունավետ կարգավորման առաջնահերթության երաշխավորումը:

3. Օրենքի վիճարկվող դրույթի սահմանադրականությունը որոշելու հարցի համատեքստում՝ վիճարկվող դրույթի հետ կապված կենսաթոշակային հարաբերությունների միակերպ կարգավորման անհրաժեշտությունից ելնելով՝ անհրաժեշտ է նկատել, որ այստեղ ևս առկա են տարբեր ձևակերպումներ: Այսպես.

1) «Պաշտոնատար անձանց գործունեության ապահովման, սպասարկման և սոցիալական երաշխիքների մասին» օրենքը սահմանում է, որ՝

ա) պետական պաշտոն զբաղեցրած անձը կենսաթոշակի իրավունք ունի, եթե չի զբաղեցնում հանրային պաշտոն կամ հանրային ծառայության պաշտոն (հոդվ. 2, մաս 3),

բ) նույն օրենքով սահմանված կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը դադարում է պետական պաշտոն զբաղեցրած անձի և Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությամբ գործող միջազգային դատարանի դատավորի պաշտոնում պաշտոնավարած անձի՝ հանրային պաշտոն կամ հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցնելու ամսվան հաջորդող ամսվա 1-ից (հոդվ. 6, մաս 4),

գ) «(...) սույն օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և 6-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները չեն տարածվում այն դեպքերի վրա, երբ սույն օրենքով սահմանված կենսաթոշակը նշանակվել է մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը, (...)»

Սույն մասով սահմանված դեպքերում կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը դադարեցվում է, եթե պետական պաշտոն զբաղեցրած անձը կենսաթոշակ նշանակվելուց հետո անցել է զինվորական ծառայության, նշանակվել է քրեակատարողական ծառայողի, դատական ակտերի հարկադիր կատարողի, դատախազի, դատավորի պաշտոնում կամ ինքնավար պաշտոնի՝ է՝ նշանակվել քննչական կոմիտեում, հատուկ քննչական ծառայությունում» (հոդվ. 9, մաս 5),

2) Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատավորի կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը չի կարող դադարեցվել այլ աշխատանք կատարելու դեպքում, բացառությամբ հանրային ծառայության անցնելու դեպքերի,

3) «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համապատասխան՝ Սահմանադրական դատարանի դատավորի կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը չի կարող դադարեցվել այլ աշխատանք կատարելու դեպքում, բացառությամբ հանրային ծառայության անցնելու դեպքերի:

Այսինքն՝ հիշյալ իրավակարգավորումների ընդհանուր տրամաբանությունից անխուսափելիորեն կարելի է բխեցնել հետևյալ իրարամերժ ընդհանրացումները.

ա) Հանրային ցանկացած պաշտոն կամ հանրային ծառայության ցանկացած պաշտոն զբաղեցրած անձի կենսաթոշակի իրավունքի սահմանափակում չի նախատեսվում, եթե կենսաթոշակ է նշանակվել մինչև 2014 թվականի հուլիսի 1-ը:

Սակայն, «Պաշտոնատար անձանց գործունեության ապահովման, սպասարկման և սոցիալական երաշխիքների մասին» օրենքի իմաստով՝ պետական պաշտոն զբաղեցրած անձի կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը դադարեցվում է, եթե վերջինս կենսաթոշակ նշանակվելուց հետո անցել է զինվորական ծառայության, նշանակվել է քրեակատարողական ծառայողի, դատական ակտերի հարկադիր կատարողի, դատախազի, դատավորի պաշտոնում կամ ինքնավար պաշտոնի է նշանակվել քննչական կոմիտեում, հատուկ քննչական ծառայությունում:

բ) «Պաշտոնատար անձանց գործունեության ապահովման, սպասարկման և սոցիալական երաշխիքների մասին» օրենքի իմաստով 2014 թվականի հուլիսի 1-ից հետո միայն պետական պաշտոն զբաղեցրած անձը չունի կենսաթոշակային իրավունք, եթե նա զբաղեցնում է հանրային պաշտոն կամ հանրային ծառայության պաշտոն, իսկ համայնքային պաշտոն, պետական կամ համայնքային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձի նկատմամբ այդպիսի սահմանափակում չկա:

Սակայն «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի վիճարկվող դրույթի՝ 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի իրավակարգավորման տրամաբանությունից հետևում է, որ կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը դադարեցվում է՝ պետական ծառայության մաս կազմող զինվորական ծառայության ծառայողի համար զինվորական կենսաթոշակ նշանակելուց հետո համապատասխան մարմիններում զինվորական ծառայության անցնելու, ինչպես նաև քրեակատարողական ծառայողի, դատական ակտերի հարկադիր կատարողի, դատախազի, քննչական կոմիտեի ծառայողի, հատուկ քննչական ծառայության ծառայողի կամ դատավորի պաշտոնի նշանակվելու դեպքում:

Միաժամանակ, Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրքի և «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի կարգավորման համատեքստում՝ դատավորի կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը չի կարող դադարեցվել այլ աշխատանք կատարելու դեպքում, բացառությամբ հանրային ծառայության անցնելու դեպքերի: Վերջինս «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ

օրենքի կարգավորումների շրջանակում ընդգրկում է պետական ծառայությունը, համայնքային ծառայությունը, պետական և համայնքային պաշտոնները:

Այսինքն՝ հիշյալ իրավակարգավորումների բովանդակությունից անխուսափելիորեն կարելի է բխեցնել, որ հանրային ոլորտի կենսաթոշակային հարաբերություններում նույն իրավական կարգավիճակի, սակայն տարբեր կամ նույն իրավակարգավորումների շրջանակներում այս կամ այն անձի կամ անձանց նկատմամբ դրսևորվում է տարբերակված մոտեցում՝ նրանց զրկելով պետական կենսաթոշակ ստանալու իրավունքից:

Վերոգրյալից ելնելով՝ կարծում եմ, որ կենսաթոշակային ոլորտի հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրական ակտերով պայմանավորված տարբերակումը չունի օբյեկտիվ բնույթ, հիմնավորված չէ և չի հետապնդում իրավաչափ նպատակ:

4. Որոշման պատճառաբանական մասի 4.3-րդ կետում Սահմանադրական դատարանը արտահայտել է հետևյալ իրավական եզրահանգումը, որ՝ «(...) օրենսդրի կողմից կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի դադարեցումը Օրենքով զինվորական կենսաթոշակ նշանակելուց հետո Օրենքում թվարկված մի շարք պաշտոնների նշանակման հանգամանքով պայմանավորելու իրավակարգավորման նպատակը միևնույն ֆինանսական աղբյուրից, տվյալ դեպքում՝ պետական բյուջեից, միևնույն անձին կենսաթոշակի և աշխատավարձի տեսքով գումարների վճարումը բացառելն է և ըստ այդմ՝ բյուջեն, ըստ էության, կրկնակի ֆինանսական բեռից զերծ պահելը՝ նկատի ունենալով նաև Օրենքի վիճարկվող իրավակարգավորման համատեքստում դատավորի՝ որպես ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձի համար սահմանված, նրա կարգավիճակային առանձնահատկություններով պայմանավորված սոցիալական երաշխիքները» (էջ 14):

Վերոգրյալի լույսի ներքո ուսումնասիրելով Սահմանադրական դատարանի քննության առարկա դրույթի իրավական բովանդակությունն ու նշանակությունը՝ կարծում եմ, որ Սահմանադրական դատարանը համակարգային փոխկապակցվածության մեջ պետք է գնահատեր այդ դրույթի սահմանադրականությունը ոչ միայն միևնույն անձին կենսաթոշակ և աշխատավարձ վճարելու կամ այդ

վճարումը բացառելու տեսանկյունից, այլև հանրային առանձին ոլորտի պաշտոն զբաղեցնող կամ ոչ հանրային ոլորտում ներգրավված անձանց միաժամանակ կենսաթոշակ և աշխատավարձ վճարելը հետապնդող իրավաչափ նպատակի և դրա օբյեկտիվ հիմքի տեսանկյունից:

Այսպես, ինչպես հանրային պաշտոն կամ հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցրած անձանց դեպքում, այնպես էլ ոչ հանրային ոլորտում աշխատած անձանց դեպքում կենսաթոշակի իրավունքն ունի ծագման իր նախադրյալներն ու օրինական հիմքերը, և կենսաթոշակ ստանալու իրավունքն իրացվում է օրենքով սահմանված իրավապայմանների առկայության պարագայում, այլ ոչ թե հանրային իշխանության որևէ մարմնի հայեցողությամբ: Հենց այս հանգամանքի վրա է կատարվել շեշտադրումը Որոշման 4.3-րդ կետում վկայակոչված Սահմանադրական դատարանի՝ 2019 թվականի փետրվարի 12-ի և հուլիսի 12-ի համապատասխանաբար՝ ՍԴՈ-1443 և ՍԴՈ-1475 որոշումներում արտահայտված իրավական դիրքորոշման մեջ, ըստ որի՝ «(...) թեև Սահմանադրության 83-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենսդրին է վերապահված անձի (...) կենսաթոշակի իրավունքի բովանդակությունը (օրինակ՝ կենսաթոշակի չափը, նշանակման և վճարման կարգը և այլն) որոշակիացնելու լիազորությունը, այդուհանդերձ, Սահմանադրությունը, ի թիվս այլնի, բացառում է այս իրավունքն ընդհանրապես օրենքով չերաշխավորելը, այսինքն՝ օրենսդիրը պարտավոր է կենսաթոշակի իրավունքը երաշխավորող օրենք ընդունել: Բացի դրանից, նման օրենքը չպետք է խախտի իրավահավասարության, խտրականության արգելքի սկզբունքները» (էջ 13):

Հետևաբար, Սահմանադրական դատարանը պետք է պարզեր, թե արդյոք սահմանադրական կարգավորումների տեսանկյունից արդարացված է՝

ա) միևնույն աղբյուրից, այդ թվում՝ պետական բյուջեից աշխատավարձ և կենսաթոշակ վճարելու հիմքով տարբերակված մոտեցումը, մի կողմից՝ հանրային և հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձանց և, մյուս կողմից՝ ոչ հանրային ոլորտում ներգրավված անձանց միջև,

բ) պետական բյուջեից աշխատավարձ և կենսաթոշակ վճարելու հիմքով տարբերակված մոտեցումը հանրային կամ հանրային ծառայության տարբեր խմբերի պաշտոններում զբաղեցնող անձանց միջև:

Բնականաբար դա վերաբերում է հատկապես դատավորներին, սակայն չի սահմանափակվում այդ պաշտոնը զբաղեցնող անձանցով: Ընդամին՝ դատավորների կարգավիճակին վերաբերող առանձնահատկություններն ինքնին չեն կարող դիտվել որպես տարբերակման օբյեկտիվ հիմք, քանի որ հանրային ծառայողների տարբեր խմբերին պատկանող անձանց մասով նույնպես առկա են էական կամ ոչ էական կարգավիճակային կամ այլ բնույթի առանձնահատկություններ:

Միաժամանակ, Որոշման 4.3 և 4.4-րդ կետերում բերված փաստարկներով չի հիմնավորվում նաև այն, թե ինչու՞ առանձին դեպքերում հանրային կամ հանրային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձինք իրավունք ունեն ստանալ և՛ կենսաթոշակ, և՛ աշխատավարձ, իսկ, օրինակ՝ դատավորները իրավունք չունեն: Կամ ինչու՞ ոչ հանրային ոլորտում աշխատած անձանց դեպքում, երբ նրանք անցնում են հանրային ծառայության, պահպանվում է կենսաթոշակ ստանալու իրավունքը, իսկ, օրինակ՝ զինվորական ծառայության անցած անձը, զբաղեցնելով, մասնավորապես, դատավորի պաշտոն, զրկվում է զինվորական կենսաթոշակ ստանալու իրավունքից:

Ավելին, քննության առարկա դրույթի շրջանակում, պարզ չէ նաև, թե ինչ հիմնավորումներով է պայմանավորված օրենսդրի այն հայեցողությունը, որով նույնացվել են դատավորի և քննիչի, կամ դատախազի և այլ առանձին խմբերի պաշտոնատար անձանց կարգավիճակները:

Ուստի, վերոշարադրյալի հաշվառմամբ կարծում եմ, որ Որոշման մեջ բերված հիմնավորումները բավարար չեն վիճարկվող դրույթի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը փաստելու համար:

5. Որոշման 4.4-րդ կետում վկայակոչելով Սահմանադրության 60-րդ հոդվածի 3-րդ մասը՝ Սահմանադրական դատարանը արտահայտել է հետևյալ իրավական դիրքորոշումը, որ՝ «(...) կենսաթոշակի՝ որպես սեփականության ձևի, հետևաբար՝ կենսաթոշակի գումարների նկատմամբ սեփականության իրավունքի սահմանափակման օբյեկտիվ հիմքը հանրության շահն է» (էջ 18):

Հիշյալ իրավական դիրքորոշման վերաբերյալ անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ Սահմանադրության 60-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կարգա-

վորման տրամաբանության շրջանակում՝ միայն օրենքով, և այն էլ կոնկրետ դեպքերի մասով կարող էր սահմանվել, որ սեփականության իրավունքի սահմանափակման օբյեկտիվ հիմքը կազմում է հանրության շահը: Ավելին, քննության առարկա դրույթի շրջանակում, պարզ չէ, թե ինչ հիմնավորումներով է պայմանավորված իրավական դիրքորոշման հիմքում ընկած այն մոտեցումը, ըստ որի՝ որպես կենսաթոշակի գումարների նկատմամբ սեփականության իրավունքի սահմանափակման օբյեկտիվ հիմք անհրաժեշտ է դիտարկել հանրության շահը:

Սահմանադրական դատարանը հանրության շահի և դրա իրավապայմանների սահմանադրաիրավական բովանդակությանն անդրադարձել է իր բազմաթիվ որոշումներում: Տվյալ դեպքում կարծում եմ, որ պատճառաբանական մասում հանրության շահի և կենսաթոշակ ստանալու իրավունքի սահմանափակման միջև ուղղակի որևէ կապի մասին խոսք չի կարող լինել:

Այս հանգամանքով պայմանավորված՝ կարծում եմ, որ Որոշման մեջ բերված հիմնավորումը նույնպես բավարար չէ վիճարկվող դրույթի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը փաստելու համար:

6. Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կենսաթոշակային ոլորտի հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրական առանձին ակտերի դրույթներ չեն ապահովում հիմնախնդրի համակարգային՝ և միասնական կարգավորումը, ուստի պատճառաբանական մասում Ազգային ժողովին պետք է առաջարկվեր Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք և «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքներում, ինչպես նաև «Պետական կենսաթոշակների մասին» ու «Պաշտոնատար անձանց գործունեության ապահովման, սպասարկման և սոցիալական երաշխիքների մասին» օրենքներում համապատասխան փոփոխություններ ու լրացումներ կատարել, ինչը կապահովեր իրավական ակտերի միասնական ըմբռնման, հետևաբար՝ այդ ոլորտի հարաբերությունների միասնական, ամբողջական և համակարգային կարգավորման առաջնահերթության երաշխավորումը:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կածում եմ, որ Սահմանադրական դատարանն ուներ բավարար հիմքեր «Պետական կենսաթոշակների մասին» օրենքի 41-րդ

հողվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը ճանաչել Սահմանադրության 28, 29 և 79-րդ հոդվածներին հակասող և անվավեր:

**ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ԴԱՏԱՎՈՐ**

Ա. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

10 մարտի 2021 թ.